

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO NARAVE

106

OBMOČNA ENOTA NOVA GORICA

Delpinova ulica 16 | 5000 Nova Gorica
T 05 33 05 310 | F 05 33 05 300
E zrsv.n.oeng@zrsvn.si | www.zrsvn.si

Številka: 5-II-60/2-O-12/TLMSACGBF

Datum: 23.2.2012

MOP

Agencija RS za okolje

Vojkova 1b

1000 Ljubljana

G. Marko Simić

 REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA KMETIŠTVO IN OKOLJE AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE LJUBLJANA, Vojkova 1b	
Prejeto:	24. 02. 2012
Šif. znak:	SIMIĆ
Vredn.:	
Številka zadeve:	35620-251/2012-4

ZADEVA: Gradnja naravnega parka "Srce Krasa" ob Risniku pri Divači, na parc. št. 969 k.o. Divača, občina Divača - strokovno mnenje v postopku presoje sprejemljivosti posega v okviru naravovarstvenega soglasja.

Z vlogo št. 35620-251/2012-2 z dne 19.1.2012, prejeto dne 24.1.2012, ste zaprosili naslovni zavod za strokovno mnenje v postopku presoje sprejemljivosti gradnje naravnega parka »Srce Krasa« ob Risniku pri Divači na varovana območja in za strokovno mnenje o sprejemljivosti tega posega na naravno vrednoto.

Vlogi ste priložili:

- kopijo vloge stranke z dne 18.1.2012,
- potrdilo o namenski rabi zemljišča z dne 18.1.2012, št. 351-0097/2011-5, ki ga je izdala Občina Divača,
- izsek iz PISO z namensko rabo prostora,
- projektno dokumentacijo: IDZ, št. SK-2410/11, julij 2011, ki jo je izdelalo podjetje Studio A3J d.o.o., Ljubljana.

Strokovno mnenje v postopku presoje sprejemljivosti posega izdajamo na podlagi določil 105. a člena Zakona o ohranjanju narave – uradno prečiščeno besedilo (*Uradni list RS, št. 96/04 – ZON-UPB2 in 61/06 – Zdru-1; v nadaljevanju: ZON*) in 3. odstavka 42. člena Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (*Uradni list RS, št. 130/04, 53/06, 38/10, 3/11*).

Opis posega

Na podlagi prejete vloge, dokumentacije in terenskega ogleda z dne 16.2.2012 ugotavljamo, da načrtuje investitor urediti naravni park z energijskimi točkami. S pomočjo geometrijskih oblik, avtohtonega rastlinja, kamnov naravnih oblik in poldragih kamnov bo park sestavljalo devet postaj z devetimi informiranimi klopki. Celotna parcela se ogradi s kamnito ograjo višine 1 do 2m ter širine 50 cm. Urejeni bodo trije platoji. Do platoja A bo vodila steza v obliki spirale, za katero je bilo prvotno mišljeno (v dokumentaciji je tako tudi določeno), da bo postavljena na lesene montažne podpornike. Na koncu steze se oblikuje ploščad premera 5 m na katero bo postavljena kamnita

skulptura. Za okroglo ploščad se predhodno izvede kamnita zložba, da se premosti strmino vrtače. Plato B bo na dnu vrtače, konica dna se nasuje s kamni in zravnava v premeru 13,20 m. Dostop je preko kamnitih stopnic. Stopnice in ograja stopnic so izvedeni s kamnom v suhi izvedbi. Po obodu terase se postavijo lesene klopi. Plato C bo zasejan s tipičnim kraškim rastlinjem. Razdeljen bo na devet delov z devetimi klopami za katere bo postavljen skrbno izbran kamen večjih dimenzij. Kamni bodo iz kamnoloma Lipica. Polja bodo med seboj ločena s kamnitimi ograjami višine 45 cm. V sredini platoja bo okrogel peščen otok premera 9m, ki bo ograjen z ograjo iz kovanega železa. V sredini se postavi orgonski top. Uporabijo se samo naravni materiali (kamen, les, železo). Vse kamnite zložbe in ograje so izvedene v suhi izvedbi, brez uporabe veziva. Po besedah investitorja bi bil dostop na območje parka naključnemu obiskovalcu onemogočen z neprehodno ograjo oz. kamnitim suhozidom.

Na podlagi terenskega sestanka z investitorjem z dne 16.2.2012 in telefonskega pogovora z investitorjem dne 20.2.2012 ugotavljamo, da se je investitor odločil za spremenjeno izvedbo poti v vrtačo. Montažno leseno konstrukcijo, ki je v projektni dokumentaciji, namerava investitor nadomestiti z kamnito potjo, ki bo potekala spiralasto od roba vrtače do dna vrtače. Glede na sprejet dogovor opozarjamo, da se mnenje v nadaljevanju nanaša na izvedbo posega brez montažne konstrukcije.

Trenutno je obravnavana parcela neobdelana, poraščena s travo, nizkim grmičevjem in manjšimi drevesi. Na območju se nahajajo ostanki kamnitih suhozidov. Na južnem delu parcele je vrtača premera cca 48 m. Dostop do parcele je z vzhodne strani po obstoječih pešpoteh, ki jih sicer uporabljajo številni uporabniki (obiskovalci Risnika, rekreativci,...) tega prostora.

Status območja na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave

Lokacija oziroma daljinski vpliv obravnavanega posega se nahaja na naslednjih varovanih območjih:

Preglednica 1: Zavarovana območja

Ime zavarovanega območja	Evid. št.:	Uradna objava
Naravni spomenik: Divača - Risnik		Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in kulturnih spomenikov na območju občine Sežana, Uradne objave PN, št. 13/92),

Preglednica 2: Posebna varstvena območja (območja Natura 2000)

Ime območja Natura 2000	Koda	Uradna objava
Kras	SI5000023	Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000), Uradni list RS, št. 49/04, popr. 110/04, 59/07 in 43/08, (1/12
Kras	SI3000276	Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000), Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12

Oprelitev do uvedbe postopka presoje sprejemljivosti

Glede na status območja ugotavljamo, da je treba izvesti presojo sprejemljivosti posega na naravo po 105a in 33a členu ZON skladno s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (*Uradni list RS, št. 130/04, 53/06, 38/10, 3/11*).

Udorna dolina Risnik je zavarovana kot naravni spomenik (območje), zaradi izjemnih geomorfoloških in geoloških lastnosti. Njen premer znaša okoli 150m, višina skalnih navpičnih sten znaša doseže 140m. Udorna dolina Risnik je pokazatelj podzemeljskega toka Reke.

Poleg navedenega predstavlja udorna dolina Risnik tudi ekosistemsko oz. zoološko posebnost. V strmih stenah pod severnim delom doline se nahaja več spodmolov, ki predstavljajo življenjski prostor številnih zavarovanih in ogroženih živalskih in rastlinskih vrst, kot je npr. velika uharica (*Bubo bubo*), ki je tudi vrsta zaradi katere je bilo razglašeno posebno varstveno območje Kras (*Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (UL RS, št. 82/02), Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah (UL RS, št. 46/04, 109/04, 84/05, 115/07, 96/08)*).

Varstveni režimi za zavarovano območje

V 14. členu Odloka o razglasitvi naravnih znamenitosti in kulturnih spomenikov na območju občine Sežana (*Uradne objave PN, št. 13/92*) je določen varstveni režim, ki velja na zavarovanem območju naravnega spomenika in obsega posege, ki so na zavarovanem območju prepovedani in posege, ki so sicer dovoljeni, vendar z določenimi omejitvami. Med drugim je na območju geomorfološkega (podzemeljskega in površinskega) naravnega spomenika prepovedano:

- izvajati zemeljska dela v ožjem območju geomorfološke znamenitosti (jame, brezna, kraške mize itd...),
- spreminjati vegetacijsko odejo v neposredni okolici, na površini kraških jam in brezen,
- odlagati tekoče ali trdne odpadke v jame in brezna in na površje oziroma širše območje, kar bi onesnažilo naravno znamenitost,
- prepovedane so vse vrste gradenj ob vhodih v jame in brezna,
- onesnaževanje voda (npr. s spuščanjem tehnoloških odpadnih voda, tekočih odpadkov, kanalizacijskih odplak...),
- sekati, obsekovati, lomiti ali drugače nasilno uničevati drevesa ali njihove dele, spreminjati rastiščne pogoje ter obešati nanje kakršnakoli druga telesa,
- povzročati vibracije ali eksplozije v bližini geomorfološke znamenitosti, itd.

Pravila ravnanja na Natura območjih

Pri izvajanju posegov in dejavnosti na Natura območjih, se izvedejo vsi možni tehnični in drugi ukrepi, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši (7. člen *Uredbe o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000), Uradni list RS, št. 49/04, popr. 110/04, 59/07 in 43/08*).

Oprelitev do posega

Na podlagi opravljene presoje sprejemljivosti ugotavljamo, da posledice učinka načrtovane gradnje **niso bistvene (ocena C)** in ne bodo škodljivo vplivale na stanje varovanih vrst in habitatnih tipov

ter na varstvene cilje varovanega območja, na njegovo celovitost in povezanost ob upoštevanju določenih omilitvenih ukrepov. Neustrezno načrtovanje in način izvedbe bi lahko negativno vplival na lastnosti zavarovanega območja v neposredni bližini zaradi česar predlagamo sledeče omilitvene ukrepe:

- Vsa dela naj se načrtujejo in izvedejo izven zavarovanega območja. V zavarovano območje naj se nikakor ne posega (npr. z gradnjo zidu ali ograj).
- Dostopa do zavarovanega območja naj se ne omejuje, v celoti naj se ohrani tudi možnost hoje po obstoječi peš poti okrog Risnika.
- Poseg naj se načrtuje tako, da ne bo okrnjena vizuelna podoba naravnega spomenika, predvsem vzhodnega roba udornice Risnik. Glede na to naj se na tem delu načrtuje nizka kamnita ograja (suhozid do max. višine 0,5 m).
- Ohranijo naj se bistvene lastnosti reliefa na celotnem območju.
- Pot, kamnita spirala, po vrtači naj se prilagodi obstoječemu reliefu vrtače in njenim pobočjem. Izvede naj se z nadelavo kamnitega terena (po možnosti ročno), brez večjih posegov oz. izkopov in naj bo max. širine 1,20 cm.
- Kamnitih stopnic v vrtačo naj se ne izvede. Glede na to, da je investitor z novim načinom poti v vrtačo omogočil dostop do dna vrtače po kamniti poti, menimo, da bi dodatne kamnite stopnice za dostop pomenile prevelik poseg v obstoječi relief.
- Odstranjevanje lesne zarasti naj se izvede izven spomladanskega časa, ki je gnezditveno obdobje ogroženih, zavarovanih vrst ptic in vrst zaradi katerih je bilo razglašeno območje Nature 2000, kot je npr. rjavi srakoper (*Lanius collurio*) (*Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS, št. 82/02, 42/10), Uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/2004, 110/2004, 115/2007, 96/2008, 36/2009)*). Morebitno poseganje v vegetacijo in odstranjevanje lesne zarasti naj se izvaja v času od 1. julija do 1. marca.

Predlagamo tudi sledeče usmeritve in priporočila:

- Ograje okrog parka naj se načrtuje po že obstoječih suhozidih na način tradicionalnih kraških suhozidov, ki so pomembni kot habitat številnih ogroženih in zavarovanih vrst npr. plazilcev kot je npr. pozidna kuščarica (*Podarcis muralis*) (*Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS, št. 82/02, 42/10), Uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/2004, 110/2004, 115/2007, 96/2008, 36/2009)*), saj so tudi hrana varovanim pticam. Uporabi naj se avtohtona kamnina. Priporočamo, da se območje predvidenega parka ne ograjuje preko višine 0,5m, oziroma preko tradicionalne višine kraškega suhozida. Izjemoma se lahko na izpostavljenih mestih izvede nevpadljiva ograja (mreža).
- Območja naj se ne osvetljuje, saj se lokacija nahaja sredi ohranjene narave. Življenjski cikli nočno aktivnih vrst živali, npr. žuželk (ki so hrana varovanih vrst ptic) so odvisni tudi od naravne nočne svetlobe oz. teme, ki bi jo morebitno osvetljevanje objekta lahko spremenilo.
- Za ureditev zelenih površin naj se uporabi avtohtone drevesne in grmovne vrste, saj se poseg nahaja sredi avtohtone kraške krajine v kateri so prisotni varovani habitatni tipi oz. habitatni tipi, ki so habitat varovanih vrst npr. metulja hromi volnoritec (*Eriogaster catax*). Predlagamo tudi, da se v največji možni meri ohrani čim več že obstoječe vegetacije.
- Med deli morebitno poškodovane travnate površine naj se po posegu zatravi s semeni iz sena, ki je bilo pokošeno na okoliških travnikih oz. z avtohtono travno mešanico.

Na podlagi določil **117. člena ZON** (*Uradni list RS, št. 96/04 – ZON-UPB2 in 61/06 – Zdru-1*) izdaja naslovni zavod sledeče **strokovno mnenje**:

Ugotavljamo, da se lokacija obravnavanega posega nahaja na naslednjih naravnih vrednotah:

Preglednica 3: Naravne vrednote

Naravne vrednote	Ident. števil.	Zvrst	Pomen	Uradna objava
Risnik	725	Geomorf, zool	državni	<i>Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot, Uradni list RS, št. 111/2004 in 70/06, 93/10</i>
Brezno pri Risniku (Brezno treh generacij)	43389	geomorfp	Državni	

V skladu s 40. členom ZON je treba z naravnimi vrednotami ravnati tako, da se ne ogrozi njihov obstoj. Posegi in dejavnosti se torej izvajajo na naravni vrednoti le, če ni drugih prostorskih ali tehničnih možnosti za izvedbo posega ali opravljanje dejavnosti (*5. člen Uredbe o zvrsteh naravnih vrednot, Ur. list RS, št. 52/02, 67/03*). Če ni drugih prostorskih ali tehničnih možnosti, se posegi in dejavnosti na naravni vrednoti izvajajo v obsegu in na način, da se ne uničijo, poškodujejo ali bistveno spremenijo lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto, oziroma v obsegu in na način, da se v čim manjši možni meri spremenijo druge fizične, fizikalne, kemijske, vidne in funkcionalne lastnosti naravne vrednote.

Ocenjujemo, da bi načrtovan poseg lahko negativno vplival na lastnosti zgoraj navedenih naravnih vrednot. Glede na to, naj se upoštevajo zgoraj predlagani omilitveni ukrepi in sledeč pogoj:

- V neposredni bližini načrtovanega posega se nahaja Brezno pri Risniku. Dela naj se načrtujejo in izvedejo tako, da brezno ne bo poškodovano, zasuto ali celo uničeno.

Na območju posega se nahajajo tudi ostale vsebine ohranjanja narave:

Preglednica 4: Ekološko pomembna območja in ostale vsebine ohranjanja narave

Ekološko pomembna območja	Koda	Uradna objava
Kras	ID 51100	Uredba o ekološko pomembnih območjih, Uradni list RS, št. 48/04
Habitatni tipi, ki se prednostno ohranjajo: Termofilni hrastovi gozdovi	41.7	Uredba o habitatnih tipih (Uradni list RS, št. 112/03)
Območje pričakovanih geoloških naravnih vrednot: Kras		
Območje pričakovanih geomorfoloških podzemnih naravnih vrednot: karbonati.		

Ocenjujemo, da predviden poseg ob upoštevanju zgoraj predlaganih omilitvenih ukrepov ne bo ogrozil lastnosti naravne vrednote in ugodnega stanja varovanih vrst ter habitatnih tipov, zaradi katerih je območje vključeno v ekološko pomembno območje.

Ne glede na zgoraj navedene ugotovitve in upoštevajoč predlagane omilitvene ukrepe pa menimo, da poseg predstavlja dodatno obremenitev občutljivega naravnega prostora. Območje je v veliki

meri že razvrednoteno (ceste z dveh strani, železnica,..) in vsak dodaten poseg bi pomenil dodatno obremenitev občutljivega kraškega prostora. Udornica Risnik je del funkcionalno povezanega sistema (Škocjanske jame, Divaška jama, Kačna jama, Grižni dol,...) v smislu geoloških in geomorfoloških procesov. Menimo, da bi se moralo območje ob Risniku prvenstveno ohranjati v naravnem stanju, kot tipična in prehodna kraška krajina, zato odsvetujemo vsakršno ograjevanje in zapiranje območja. Predlagamo da se poišče druga lokacija, stran od zavarovanega območja in območij naravnih vrednot.

Lepo pozdravljeni!

Pripravili:

Tanja Lukežič, univ.dipl.inž.geol.

Bojana Fajdiga, univ.dipl.biol.

Martina Stupar, univ.dipl.inž.geol.

Vodja OE:

Mirjam Gorkič, univ. dipl. biol.

Priloge:

- projektna dokumentacija;